

Cu primăvara și istoria la Biblioteca Bucovinei

Nu-mi închipui o mai frumoasă întâmpinare a primăverii anului 2025 în Suceava decât a fost pe 1 martie la Biblioteca Bucovinei „I. G. Sbiera”, cu multicolore și înmiresmate lalele, frezii, zambile, brândușe, cu un public numeros și elevat și mai cu seamă cald, cu mărturia mărtişoarelor în dreptul inimii, și cu vârsta tânără pregătită să-i aducă în primul rând omagiul muzicii. Pentru o astfel de întâmpinare și-au unit forțele instituția-gazdă sub egida Consiliului Județean Suceava, Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava, Colegiul de Artă „Ciprian Porumbescu” Suceava, Colegiul Național de Informatică „Spiru Haret” Suceava, Centrul Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi” Cernăuți și Asociația Bibliotecarilor din România (BBR). Cu reprezentanții lor salutați în deschidere de Gheorghe Gabriel Cărbuș, doctor în Istorie al Universității Suceava, managerul Bibliotecii Bucovinei, dar și de bibliograf Elena Pintilei, doctor în Istorie al Universității Suceava, moderatoarea manifestării, care a și anunțat ca neîntâmplătoare ziua acesteia, zi la care a ținut cu tărie Tatiana Matei, autoarea cărții care ne adunase împreună, dedicată moștenirii lui Nicolai I. Grămadă, și în care se împlineau 133 de ani de la venirea pe lume a cărturarului. Pentru că așa a gândit-o, a dorit-o, profesoara și bibliotecara de la „Spiru Haret”, acum doctor în Istorie al Universității „Ștefan cel Mare”, ca o răscumpărare peste ani a lui Nicolai I. Grămadă din menghina nedreptăților suferite și a amărăciunii de la apusul vieții.

Omagiul muzicii adus primăverii, dar și spectatorilor în măsură să le prețuiască talentul, a fost trăit la pian de elevii Serediuc Iannis (cl. V), Tablan Popescu Emilian (VII), Olari Matei (X) – prof. Adriana Iftimiu și la chitară, cu Tablan Popescu Emilian interpret și Ilie-Aurelian Zugrav, profesor îndrumător. Și cum două dintre piesele lor aparțineau iubitului compozitor Eugen Doga din R. Moldova, Elena Pintilei le-a prezentat și ca un semn de dragoste și prețuire din Suceava pentru artistul care își sărbătorea 88 de ani în aceeași zi de mărtisor. La atâtea bucurii, nu pot să trec peste urarea de sănătate pe care i-am adresat-o în dimineața zilei mătușii profesorului Zugrav, decana de vârstă a Societății Scriitorilor Bucovineni, Doamna Artemisia Ignătescu, din Câmpulung Moldovenesc, căreia același 1 martie 2025 i-a adus intrarea emoționantă în cel de-al 98-lea an al vieții.

Prof. univ. dr. Ștefan Purici, prorector al Universității „Ștefan cel Mare” Suceava, o personalitate întregitoare dacă ne gândim că a absolvit Istoria la Cernăuți, și-a susținut doctoratul la Chișinău, a scris cărți despre Bucovina și Basarabia și predă la Suceava, dar prezent la microfon în ipostaza de conducător al doctoratului prof. Tatiana Matei, a vorbit despre cunoașterea și nevoia cunoașterii în continuare, a adâncirii cunoașterii acestui spațiu aparte locuit de români și despicat de graniță. Dovadă că, deși i-au fost dedicate circa douăzeci-treizeci de mii de titluri, sunt încă multe de aflat, grăitoare fiind în acest sens și aducerea la orizontul interesului nostru a unui cărturar de mărimea lui Nicolai I. Grămadă. Din bogata sa activitate, Ștefan Purici a pus accentul pe perioada directoratului la Muzeul Regional al Bucovinei marcată de efortul căutării și descoperirii de obiecte și documente, mărturii ale vechimii românilor și vechimii culturii românilor din acest spațiu. În ceea ce o privește pe doctorandă, Ștefan Purici a avut numai cuvinte de apreciere pentru pasiunea cu care s-a implicat în cunoașterea temei, pentru mărimea ariei pe care și-a efectuat cercetările, astfel că, urmare a doctoratului, volumul lansat acum, „Nicolai I. Grămadă (1892-1961). Moștenirea cărturarului bucovinean”, Presa Universitară Clujeană, 2024, „care aduce o mulțime de date despre trecut”, merită să se afle pe rafturile fiecărui bucovinean, dar și obiect de studiu, la orele de istorie. „Este o carte care aduce cinste autoarei, nu doar profesoară de istorie, dar și o cercetătoare”, care în plus știe ce și cum să scrie atractiv.

Prof. univ. dr. Gheorghe Onișoru, directorul Departamentului de Științe Umane și Social-Politice al Universității „Ștefan cel Mare” Suceava, a prețuit răstimpul instaurat de venirea

primăverii cu muzică și întoarcerea privirilor spre o personalitate a secolului XX în Bucovina, „o oază de liniște în „lumea [ce] dă în clocot și [în care] al doilea război rece își trăiește prima etapă”. Apoi și-a amintit de participarea în echipa de la Suceava a prof. dr. Tatiana Matei la Congresul Național al Istoricilor Români, Chișinău-Suceava din 27-31 august 2024, în continuare amintirea întorcându-i-se la neuitata studenție cu neuitatul său profesor Ilie Grămadă, o altă ilustră figură a dinastiei bucovinene Grămadă, a cărei evocare avea să-i smulgă mai târziu istoricului, universitarului Mihai Iacobescu, un suspin „așa profesor am vrut să fiu și eu la Suceava!”, iar lui Gheorghe Onîșoru supoziția că probabil și Nicolai I. Grămadă a fost plămădit din același aluat. Din același aluat ca Tatiana Matei, dorindu-și, bănuim, să fie cât mai mulți din cei peste zece mii de studenți ai Universității Suceava, „plămân al Bucovinei” prin care pătrunde aerul oxigenat al culturii, activitate care o alătură în Bucovina acestui sfârșit de prim sfert de secol XXI Bibliotecii Bucovinei, Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților și, desigur, Muzeului Național al Bucovinei.

Cuvântul autoarei, al prof. dr. Tatiana Matei, a fost mai ales o meditație asupra destinului, a menirii de a fi cărturar, susținându-și convingerea, în cazul lui Nicolai I. Grămadă cu amănunte biografice care într-adevăr nu au cum să nu te pună pe gânduri, culminând cu buna impresie pe care i-a făcut-o lui Sextil Pușcariu, cu rol hotărâtor pentru specializările de care avea să aibă parte la Roma și la Paris. Impresionantă a fost și înșiruirea monumentelor istorice sucevene care își datorează această condiție care le-a asigurat conservarea, supraviețuirea, demersurilor întreprinse de Nicolai I. Grămadă, dar și a umilirilor la care a fost supus „cel mai pregătit om în domeniul științelor auxiliare ale Istoriei” de valul care a venit strivitor asupra atâtor intelectuali de elită odată cu instaurarea regimului comunist în România. „A muncit din greu, a fost un bucovinean cinstit”, care trebuia de mult cunoscut de comunitate! Cu simțământul implicit al unei misiuni duse la capăt și poate și al unei îngemănări sufletești, prof. dr. Tatiana Matei a privit cu chip luminos participanții, între care Elena Pintilei a salutat cu respect pe cunoscutul istoric al Bucovinei, Mihai Iacobescu și pe doamna sa, Veronica Iacobescu, pe conf. univ. dr. Otilia Clipa, pr. Sorin Toader Clipa, pe avizatul cercetător al istoriei Bucovinei dr. Constantin Ungureanu, pe preotul, scriitorul doctor în Istorie Constantin Hrehor.

Din bogatul, și întotdeauna atractivul cuvânt al lui Mihai Iacobescu, vom alege elogiul adus celor trei Grămadă de seamă, scriitorul, eroul de la Cireșoia Ion Grămadă, prof. univ. dr. Ilie Grămadă și dr. Nicolai I. Grămadă, iar din cel concis al lui Mihai Senic, primarul comunei Stroești căreia îi aparține și satul Zaharești, al nașterii lui Nicolai I. Grămadă, intenția acordării numelui său căminului cultural și mulțumirea că odată cu publicarea cărții dnei Tatiana Matei marelui cărturar i s-a făcut, în sfârșit, dreptate.

În ce mă privește, bucuriei de a o fi cunoscut pe prof. dr. Tatiana Matei, îi adaug aceea de a fi aflat tot sâmbătă că aparține unei familii modeste, cu cinci fete, familie înnobilită de dragostea de carte, și că una dintre surori este apreciată educatoare Maria Lucica Afloarei, pe care o știu de mulți ani, mama lui Lucian Afloarei, absolvent (de Istorie) al Universității „Ștefan cel Mare” Suceava, și bunica lui Antonie și Anastasia, copii care, ca și fiicele Tatianei Matei, și alți reprezentanți ai tinerei și foarte tinere generații, mă vor face să mă întreb nu o dată câți vor mai fi atrași în timpul care vine de tainele și adevărurile Istoriei, esențiale pentru mândria de a fi și speranța de a rămâne români în Bucovina.

Dar, cum a spus primarul Mihai Senic, „Să dea Dumnezeu să avem sănătate și pace!”